

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح ماده (۸۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری

اسلامی ایران»

مقدمه

ماده (۸۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران درصدد بیان جایگاه، وظایف و اختیارات صندوق توسعه ملی و تبیین ارکان این صندوق و وظایف و اختیارات هریک از ارکان سه‌گانه آن شامل «هیئت امنا»، «هیئت عامل» و «هیئت نظارت» بوده و درواقع اساسنامه صندوق توسعه ملی محسوب می‌شود. براساس برداشت مجریان از قسمت اخیر جزء «۷» بند «د» این ماده، وظایف و اختیارات هیئت امنا به هیئت عامل تفویض شد و عملاً هیئت امنای صندوق حذف شد. طرح حاضر درصدد تصریح ممنوعیت امکان تفویض اختیارات هیئت امنا به هیئت عامل بوده و همچنین بازگشت اختیارات هیئت امنا قبل از تفویض نیز حکم شده است.

نکاتی درباره واگذاری وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های هیئت امنا به هیئت عامل

- هیئت امنا طبق تعریف امین ملت و نمایندگان آن می‌باشد و مسئولیت آن قابلیت واگذاری به غیر نیست. علاوه بر این، حتی اگر تفویض اختیار هیئت امنا قانونی باشد رافع مسئولیت‌های هیئت امنا به‌عنوان بالاترین رکن صندوق نخواهد بود.

- هیئت امنا در مؤسسات عمومی غیردولتی اختیاراتی شبیه مجامع عمومی در شرکت‌ها دارد. حسب مقررات موجود، مجامع عمومی شرکت‌های دولتی حق تفویض تمامی اختیارات قانونی خود را به غیر ندارند. صندوق توسعه ملی نیز که طبق مفاد جزء «۶» تبصره «۳» ماده (۸۴) قانون برنامه پنجم از قوانین مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی تبعیت می‌کند نمی‌تواند مسئولیت‌های هیئت امنا را به غیر واگذار کند.

- اساسنامه صندوق توسعه ملی برای اداره این نهاد سه رکن اساسی شامل هیئت امنا، هیئت عامل و هیئت نظارت پیش‌بینی کرده است؛ اما با این مصوبه صندوق توسعه بجای سه رکن واجد دو رکن خواهد شد و هیئت عامل از این پس خود پیشنهاددهنده و تصویب‌کننده سیاست‌های صندوق است که دقت و استحکام تصمیمات را زیر سؤال خواهد برد و نقض طراحی صورت گرفته برای ارکان اداره‌کننده صندوق است.

- اهمیت حصول اطمینان همه ذینفعان در کشور از تصمیمات صندوق توسعه ملی به‌گونه‌ای بود که در ترکیب هیئت امنا صندوق از قوای سه‌گانه و نمایندگان بخش خصوصی و تعاونی حضور دارند. با واگذاری اختیارات هیئت امنا یازده نفره به هیئت عامل پنج نفره عملاً جلسات هیئت امنا تشکیل نخواهد شد و نظرات قوه مقننه و

قضائیه و فعالان اقتصادی در تصمیم‌گیری‌ها شنیده نخواهد شد؛ به عبارت دیگر این اقدام به منزله حذف نمایندگان قوای دیگر (بجز قوه مجریه) و نمایندگان بخش خصوصی و تعاونی از هیئت امنای صندوق است.

- حسب تبصره «۴» ذیل بند «ج» اساسنامه، انتخاب رئیس و اعضای هیئت عامل به انتخاب هیئت امنای صورت می‌گیرد، واگذاری همه وظایف هیئت امنای به هیئت عامل به منزله اجازه به هیئت عامل برای عزل و نصب اعضای خود است که صراحتاً مغایر اساسنامه صندوق است.

بررسی طرح و پیشنهاد

مفاد طرح حاضر در تطبیق با اصول حقوقی ناظر بر فعالیت صندوق توسعه ملی بوده و ایرادی از منظر حقوقی بر آن وارد نیست. در واقع تفسیر مجریان از قسمت اخیر جزء «۷» بند «د» ماده (۸۴) قانون برنامه پنجم توسعه محل اشکال است. بدیهی است هنگامی که قانونگذار اقدام به تأسیس و شناسایی مرجعی حقوقی آن هم در سطح بالا متشکل از نمایندگانی از هر سه قوه و با حضور بخش غیردولتی می‌کند و به تفصیل، اختیارات و وظایف این نهاد عالی را مشخص می‌کند، اصل بر عدم امکان تفویض اختیارات قانونی این هیئت به دیگر مراجع است و از این جهت حکم قسمت اخیر جزء «۷» بند «د» ماده (۸۴)^۱ از ابتدا محل اشکال بوده و در وضع موجود نیز بایستی تفسیر مضیق شده و در مورد تفویض اختیارات به حداقل ممکن و در فرض احراز ضرورت بسنده شود. با این حال مفاد طرح حاضر از منظر شکلی با ایراداتی به شرح زیر مواجه است که باید اصلاح شود:

۱. در بند «۱» ماده واحده عبارت «تبصره «۱» بند «الف» ماده (۸۴) بایستی به عبارت «تبصره «۱» بند «ج» ماده (۸۴)» اصلاح شود.

۲. در جهت رعایت اصول قانون‌نویسی لازم است ضمن حذف عبارت «مگر اینکه به هیئت عامل تفویض شده باشد» از جزء «۷» بند «د» ماده (۸۴)، عبارت اصلاحی مورد نظر قانونگذار به عنوان یک تبصره به بند «ب» ماده (۸۴) الحاق شود. بنابراین متن اصلاحی ماده واحده به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

ماده واحده - ماده (۸۴) قانون برنامه پنج‌ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

۱. در تبصره «۱» بند «ج» ماده (۸۴)، «عبارت حداقل هر دو ماه یکبار»، جایگزین عبارت «حداقل سالی دوبار» می‌شود.

۲. در جزء «۷» بند «د»، عبارت «مگر اینکه به هیئت عامل تفویض شده باشد» حذف می‌شود.

۳. عبارت «وظایف و اختیارات هیئت امنای قابل تفویض به هیئت عامل و یا دیگر مراجع نبوده و اختیارات تفویض شده قبلی نیز لغو می‌شود» به عنوان تبصره به بند «ب» این ماده الحاق می‌شود.

---

۱. بند «د» - به منظور اداره امور صندوق در چارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیئت امناء، هیئت عامل مرکب از پنج نفر از افراد صاحب‌نظر، با تجربه و خوشنام در امور اقتصادی، حقوقی، مالی، بانکی و برنامه‌ریزی با حداقل ده سال سابقه مرتبط و مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد توسط هیئت امنای انتخاب و با حکم رئیس‌جمهور منصوب می‌شوند و دارای وظایف و اختیارات زیر می‌باشند: ... ۷. اتخاذ تصمیم نسبت به هرگونه اقدامی به نام صندوق در محدوده وظایف و اهداف مندرج در اساسنامه بجز آنچه تصمیم درباره آنها به صراحت در حوزه صلاحیت هیئت امنای یا رئیس هیئت عامل است مگر اینکه به هیئت عامل تفویض شده باشد.